

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение массовых коммуникаций

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарские календари: становление и развитие Б3.В.10

Направление подготовки: 031300.62 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: заочное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Зайни Р.Л.

Рецензент(ы):

-

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гарифуллин В. З.

Протокол заседания кафедры No ___ от "___" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (отделение массовых коммуникаций):

Протокол заседания УМК No ___ от "___" _____ 201__ г

Регистрационный No 8685314

Казань

2014

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Зайни Р.Л. Кафедра татарской журналистики Отделение массовых коммуникаций , zaini@yandex.ru

1. Цели освоения дисциплины

Показать значение истоков татарской журналистики в культурном наследии прошлого, достижения в системе национального просвещения и в социально-политической, культурной жизни страны; познакомить студентов с деятельностью и литературным мастерством выдающихся авторов календарей, раскрывая закономерности развития татарской печати, освещая направление и содержание календарных изданий XX века, историю их развития как первенцов национальных СМИ.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.В.10 Профессиональный" основной образовательной программы 031300.62 Журналистика и относится к вариативной части. Осваивается на 5 курсе, 9, 10 семестры.

Включена в раздел "Б3. В.10 Цикл профессиональных дисциплин" и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на четвертом курсе (8 семестр).

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-10 (общекультурные компетенции)	способность к социальной и профессиональной адаптации, социальной и профессиональной мобильности
ОК-15 (общекультурные компетенции)	способность использовать знания в области естественнонаучных дисциплин, базироваться на принципах научного подхода в процессе формирования своих мировоззренческих взглядов, касающихся взаимоотношений человека с окружающей средой и проблем безопасности жизнедеятельности и умение использовать естественнонаучные знания в своей социальной и профессиональной деятельности
ПК-38 (профессиональные компетенции)	знание основ организации научного исследования в сфере журналистики
ПК-43 (профессиональные компетенции)	осуществлять селекцию, редактирование, компоновку, перепакетирование и ретрансляцию информации, получаемой из Интернета или поступающей от информационных агентств, других СМИ, органов управления, служб изучения общественного мнения, РК- и рекламных агентств, аудитории

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

Историю татарских календарей, факторы, определяющие их развитие в разные периоды; ориентироваться в том, как складывались различные виды и типы татарских календарей; творчество выдающихся авторов-составителей; представлять особенности становления и развития татарских календарей как первенцев татарской печати; понимать значение и роль истории татарских календарей в системе татарской журналистики

2. должен уметь:

Ориентироваться в вопросах тематического и жанрового богатства татарской календарной литературы

3. должен владеть:

Навыками анализа современных календарей; при подготовке материалов стремиться соответствовать лучшим образцам татарской журналистики.

4. должен демонстрировать способность и готовность:
применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:
применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:
применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:
применять полученные знания на практике.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 4 зачетных(ые) единиц(ы) 144 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины отсутствует в 9 семестре; экзамен в 10 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	

1.	Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары						
----	---	--	--	--	--	--	--

барлыкка килүнең алшартлары.

9	3	2	0	0	эссе	
---	---	---	---	---	------	--

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
2.	Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.	10	1	2	0	0	
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	10	2	0	2	0	коллоквиум
4.	Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.	10	2	0	2	0	
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	10	3	0	2	0	устный опрос
6.	Тема 6. Совет чоры календарьлары.	10	4	0	1	0	
7.	Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.	10	4	0	1	0	реферат
	Тема . Итоговая форма контроля	10		0	0	0	экзамен
	Итого			4	8	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Татар матбугаты барлыкка килсән өчен хезмәт иткән тарихи, иҗтимагый, сәяси, мәдәни, икътисадый сәбәпләр. XIX гасырда Россиядә цензура торышы. Татар телендә китаплар чыгару. Патша хакимиятенең китап һәм матбугат бастыру эшенә каршы килүе сәбәпләре. Казан университеты галимнәре И.И.Запольский, М.Г.Никольскийның, зыялылар К.Насыри, П.Пашино, В.Курочкин, Г.Ильяси, Ш.Әхмәров, Ә.Максуди, К.Мотыйгый, О.С.Лебедева һ.б. татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге. Газеталарны алыштырырлык чара - календарьлар чыгаруга керешү. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын. Төрле халыкларда календарь тарихы. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның әчтәлеге.

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Рәхмәтулла Әмирханов һәм татарларда яңа басма төре - "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлегә. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлегә. Каюм Насыйриның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. 1871 нче ел өчен басылып чыккан календарьларының яңалыгы һәм төп үзенчәлегә. К.Насыйриның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз ижаты эсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. Шиһабетдин Рәхмәтуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьларының белешмә характерында булуы. Татар телендә беренче стена календарьларының авторы Фатих Халидинең мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. Татар матбугатында беренче тапкыр буларак, кулинария темасын күтәрү. Әхмәтһади Максудиниң мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Ул төзеп бастырган календарьларда башка төлдәге басмалардан күчәрәп алып бастырылган мәғлүматлар.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

практическое занятие (2 часа(ов)):

XX гасыр башында барлыкка килгән яңа төр басма календарьларга хас төп үзенчәлекләр. Шәрәфетдин Шаһидуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Әлегә шәхеснең татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлегә. "Заман" календарьларының эчтәлегә. Аларда фотоиллюстрацияләр куллану. Календарьда татар тормышын, татарлардан атаклы кешеләр тормышын яктырту. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре. Календарьның эчтәлегә. Анда яңа полиграфия мөмкинлекләрен файдалана башлау. Бертуган Кәримовлар, "Сәбах" кәтепханәсе, "Милләт" кәтепханәсе, "Кәримов, Хөсәенов һәм К" иптәшлегә тарафыннан чыгарылган календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Горрәлек, календарь, тәкъвим, альманах - календарь атамалары. Календарь басмага характеристика. Календарь һәм газета-журнал кебек басма массакүләм мәғлүмат чаралары арасындагы аерма һәм охшашлыklar. Календарьларны типларга бүлү. Ел исәбе буенча - ай һәм кояш календарьлары, вакыт буенча - "мәңгелек", еллык һәм сезонлы, куллану өлкәсе буенча - дини һәм дөнъяви, мәғлүматының эчтәлеге буенча - универсаль һәм махсус, максати юнәлеше буенча - фәнни, уку-өйрәтү, популяр, гамәли, реклама календарьлары, конструкцияләре буенча өстәл һәм дивари төрләргә бүленүе. 1841-1917 еллар аралыгында чыккан татар календарьларының ел исәбе буенча берьюлы ай һәм кояш календарьлары булуы. К.Насыйри. Ш.Рәхмәтуллин, Ш.Шаһидуллин, М.Кадермәтиненң еллык басмалары, М.Ш.Салихов тарафыннан төзелгән 12 еллык календарь, Ф.Халидинең 25 еллык басмасы. Универсаль эчтәлектәге календарьлар (К.Насыйри, Ш.Рәхмәтуллин басмалары). Махсуслашкан эчтәлектәге календарьлар (Ш.Шаһидуллин, К.Бәширов, М.Кадермәти басмалары).

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы.

Жанрлар системасы.

практическое занятие (2 часа(ов)):

1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы. Календарьлар ярдәмендә фәнни белемнәр тарату. Аларда урын алган тарих, география, астрономия, астрологиягә кагылышлы материаллар. Тарихи мәгълүматлар урнаштыру. К.Насыйринның "Хәтердә тотарга тиешле бәгъзе вакыйгалар", "Русиянең башланганлыгы", Ш.Рәхмәтуллинның "Россия императорының нәсел вә әуладлары", "Заман" календарында "Русия патшасының нәселе" хронологияләре. Ш.Рәхмәтуллинның "Казан шәһәрәндәге вә аның кысаларындагы мәчетләр" күзәтүе, "Заман" да ел саен атаклы кешеләр турында басылып килгән мәгълүматларның эчтәлегә. К.Насыйри, К.Бәширов, Ф.С.Әль-Сатмыш, "Мөхәммәдия" мәдрәсәсе басмаларында дөньядагы халык саны, диннәр турында статистик мәгълүматлар. К.Бәширов календарындагы "Жир йөзәндәге зуррак мәмләкәтләрнең жәгърәфияви статистикасы" фәнни-популяр мәкаләсе. "Мәшвәрат" календарында "Сәйярәләр хакында мөхтәсар мәгълүмат" мәкаләсе. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы. К.Насыйри, К.Бәширов, Ш.Шанидуллин басмаларында хәбәри жанрлар. Жәмгыятьтәге вакыйгаларга карата фикер белдерү максатында аналитик язмаларга мөрәжәгать итү. Тәмәке тарту, исерткеч эчүгә каршы юнәлдерелгән фәнни-популяр мәкаләләр. Халыкның милли үзаңын күтәрү максатыннан язылган мөхбирнамәләр. Материалларда ижтимагый, сәяси, әдәби, педагогик темалар. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы. Татар галимнәре тарафыннан халык авыз ижаты әсәрләрен жыю эшчәнлегә. Календарь авторларының да бу эшкә үз өлешләрен кертүе. К.Насыйри нәм Ф.Халиди календарьларындагы сынамышлар, К.Насыйри, Ш.Рәхмәтуллин, "Шәрыкъ", "Заман" басмаларындагы мәкаләләр нәм әйтемнәр, К.Насыйри басмасындагы бәет нәм риваятьләр. Бертуган Кәримовлар, "Сәбах", "Милләт" кәтепханәләре, "Мөхәммәдия" мәдрәсәсе, Ф.Халиди басмаларында мөзәкләр.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

практическое занятие (1 часа(ов)):

Беренче совет календарлары. Аларда традицион эчтәлекнең яңа чор идеологиясә белән бәйләлектә бирелүе. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясә нәм алардагы төп темалар. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларында идеологик тәрбия. Сугыш нөнәренә нәм саклану чараларына өйрәтү. Туган илгә мөхәббәт, дошманга нәфрәт тәрбияләүдә халык авыз ижаты әсәрләренә нәм милли чараларга мөрәжәгать итү. Календарьларда әдәби әсәрләр кулланыуның әһәмияте. Сугыштан соңгы календарьларда тема төрлеләге.

Тема 7. Бүгенгә көн календарьлары.

практическое занятие (1 часа(ов)):

Бүгенгә чорда чыгуучы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре. Газета нәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар. Аларны әзерләүдә журналистларның катнашуы. Газета рубрикаларының календарьларда кабатлануы. Календарьга материал туплау принциплары: теманың "картаймавы", чор өчен әһәмияте, материал геройларының популярлык дәрәжәсә; төрле ел фасылларына туры килерлек мәгълүматларның булуы (бакча эшләре, кош-корт асрау һ.б.); материалларның календарьның типологиясенә туры килүе (хатын-кызлар өчен, аш-су әзерләү буенча һ.б.); язмаларның күләме; материалларда миллилекнең чагылыш табуы.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Кереш дәрәс. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.	9	3	подготовка к эссе	3	эссе

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	10	2	подготовка к коллоквиуму	40	коллоквиум
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	10	3	подготовка к устному опросу	30	устный опрос
7.	Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.	10	4	подготовка к реферату	50	реферат
	Итого				123	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Предусмотрено использование в учебном процессе активных и интерактивных форм проведения занятий, таких как разбор конкретных ситуаций, встречи с представителями СМИ.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

эссе , примерные темы:

Написать небольшое эссе на тему "Для чего нужны печатные календари".

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

коллоквиум , примерные вопросы:

Подготовиться к обсуждению следующих вопросов: 1. Каюм Насыринең мәгърифәтчелек эшчәнлеге. 2. К.Насыринең 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. 3. Ш.Рәхмәтуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьлары. 4. Фатих Халидинең мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. 5. Әхмәтнади Максудинең мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларының төп эчтәлеге. 6. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларының эчтәлеге.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларының типологиясе.

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы.

Жанрлар системасы.

устный опрос , примерные вопросы:

Подготовить ответы к вопросам: 1. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларының төп үзенчәлекләре. 2. Шәрәфетдин Шаһидуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеге. 3. "Заман" календарьларының эчтәлеге. 4. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре. 5. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика. 6. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше. 7. 1841-1917 елларда чыккан календарьларының типологиясе.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.

реферат , примерные темы:

Подготовить материалы и написать реферат на тему "Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар".

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

ВОПРОСЫ К ЭКЗАМЕНУ

1. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.
2. Татар мөгърифәтчеләренең татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге.
3. Календарьлар чыгаруга керешүнең үзенчәлекләре һәм әһәмияте.
4. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын.
5. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлеге.
6. Р.Әмирханов һәм "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлеге.
7. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлеге.
8. Каюм Насыйринның мөгърифәтчелек эшчәнлеге.
9. К.Насыйринның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты өсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше.
10. Ш.Рәхмәтуллинның мөгърифәтчелек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстөл календарьлары.
11. Фатих Халидинең мөгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр.
12. Әхмәтәди Максудинның мөгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьның төп эчтәлеге.
13. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларның төп үзенчәлекләре.
14. Шәрәфетдин Шанидуллинның мөгърифәтчелек эшчәнлеге, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеге.
15. "Заман" календарьларының эчтәлеге.
16. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре.
17. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика.
18. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.
19. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.
20. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы.
21. Календарьларда аналитик язмаларга мөрәҗәгать итү.
22. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы.
23. Календарь авторларының халык авыз иҗаты өсәрләрен жыюга керткән өлеше.
24. Беренче совет календарлары.
25. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясе һәм алардагы төп темалар.
26. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары.
27. Бүгенге чорда чыгуы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре.
28. Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар.

7.1. Основная литература:

1. Зайни Р.Л. Татарские печатные календари: становление и развитие / Р.Л.Зайни. - Казань: Изд-во КГУ, 2005. - 153 с. (на кафедре татарской журналистики имеется в количестве больше 20 экз.)

2.Йөз еллык матбугатыбыз: үткәне, бүгенгесе, киләчәге. Конференция (Казан, 17 май 2005 ел) материаллары: докладлар һәм тезислар. - Казан: Казан ун-ты нәшр., 2005. - 144 б. (на кафедре татарской журналистики имеется в количестве больше 20 экз.)

7.2. Дополнительная литература:

- 1.Амирханов Р.У. Татарская демократическая печать (1905-1907 гг.) / Р.У.Амирханов. - М.: Наука, 1988. - 191 с.
- 2.Газеты и журналы на татарском языке. (1905-1985) / Сост. Р.М.Нуруллина. - Казань, 1989. - 94 с.
- 3.Гайнанов Р.Р. Татар вакытлы матбугаты (1905-1924): Библиографик күрсәткеч / Р.Р.Гайнанов, Р.Ф.Мәрданов, Ф.Н.Шәкүров. - Казан: Рухият, 1999. - 310 с.
- 4.Гайнуллин М.Х. Татарская литература и публицистика начала XX века / М.Х.Гайнуллин. - Казань, Тат. кн. изд-во, 1983. - 352 с.
- 5.Гафуров В.З. Развитие полиграфии и печати в Татарии / В.З.Гафуров, З.З.Мифтахов. - Казань: Изд-во КГУ, 1977. - 268 с.
- 6.Каримуллин А.Г. Татарская книга пореформенной России: Исследование / А.Г.Каримуллин. - Казань: Тат. кн. изд-во, 1983. - 320 с.
- 7.Мәрдиева М.Б. Татар журналистикасы тарихы буенча очерктар: Югары уку йортларының журналистика бүлгә студентларына "Татар журналистикасы тарихы" курсы буенча уку ярдәмлеге / М.Б.Мәрдиева. - Казан: Казан ун-ты нәшр., 2003.- 32 б.
- 8.Чернышев Е.И. К истории татарской периодической печати в России. Проект журнала "Файда" ("Польза") / Е.И.Чернышев. - Казань: Татполиграф, 1930. - 128 с.

7.3. Интернет-ресурсы:

- Вагапова Ф. Художественное многообразие татарских календарей (С древнейших времен до 1917 г.) - http://ioann.tol.ru/magazine/go/anonymous/main/?path=mg:/numbers/2008_2/10/02/
- Зайни Р.Л. ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ЖАНРОВ РЕКОМЕНДАЦИИ И МИНИ-СОВЕТА В ТАТАРСКИХ КАЛЕНДАРЯХ - http://www.gramota.net/articles/issn_1997-2911_2012_5_19.pdf
- Самоопределиться татарам помогли календари - <http://mediart.ru/blog/dissertatsii/401-1-samoopredelitsya-tataram-pomogli-kalendar.html>
- Татарские календари - <http://www.kalendariki.org/stat/yh1.html>
- Татарские печатные календари - <http://calensu.ru/sankt-peterburg/risunki/tatarskie-pechatnye-kalendar.html>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарские календари: становление и развитие" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "КнигаФонд", доступ к которой предоставлен студентам. Электронно-библиотечная система "КнигаФонд" реализует легальное хранение, распространение и защиту цифрового контента учебно-методической литературы для вузов с условием обязательного соблюдения авторских и смежных прав. КнигаФонд обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям новых ФГОС ВПО.

Компьютерный класс, выход в интернет, проектор

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 031300.62 "Журналистика" и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Зайни Р.Л. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

"__" _____ 201__ г.